

De Marokkaanse parelhagedis, *Lacerta lepida pater*, in het terrarium

B. Langerwerf
Benedenkerkstraat 36a, Waspik

Ingezonden oktober 1975

Inhoudsoverzicht: Inleiding - voorkomen - het uiterlijk - het terrarium - de voortplanting - summary - literatuur.

INLEIDING

Enkele door mij in 1971 uit Marokko meegenomen parelhagedissen *Lacerta lepida pater* Lataste, bleken het in mijn terraria zo goed te doen, dat er eieren gelegd werden. Het heeft enkele jaren geduurd, voor het lukte om de eieren ook te laten uitkomen. Ik meen hiervoor een methode gevonden te hebben, die ook voor anderen bruikbaar is.

VOORKOMEN

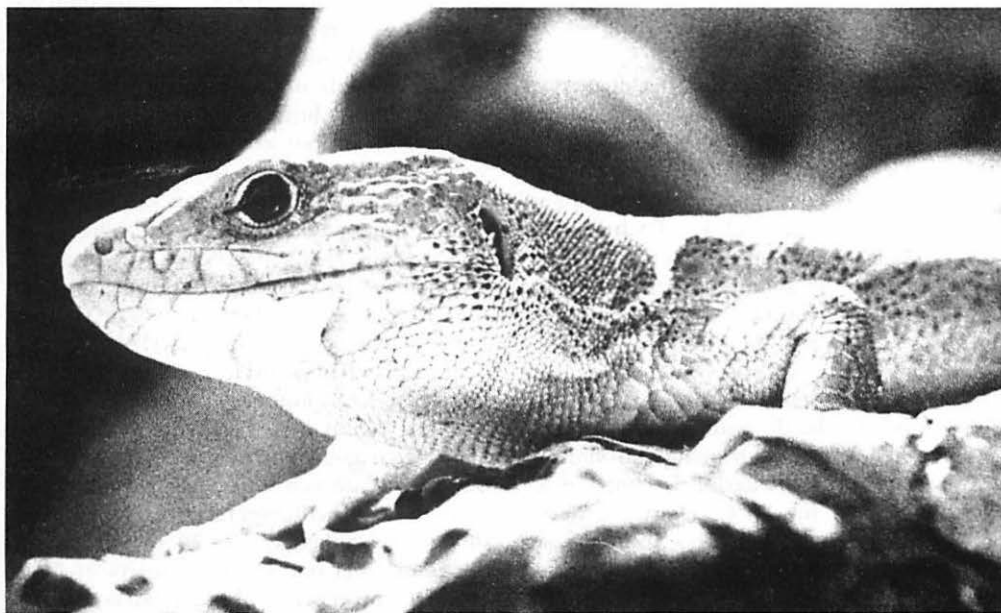
In tegenstelling tot de nominaatvorm, die in Europa van noordwest-Italië, via zuid-Frankrijk op het hele Iberisch schiereiland voorkomt, leeft *Lacerta lepida pater* in Noord Afrika, in het noordelijk deel van Marokko, Algerije en Tunesië.

Zelf heb ik ze veelvuldig gezien in de omgeving van Fèz en in de midden-Atlas Ik trof ze daar bijna uitsluitend vlakbij rivieren, liefst direkt langs de oevers, waar ze zich schuil hielden tussen de grote bossages van de oleander. Ze leefden daar samen met de atlasagame, *Agama bibronii*. Ik vond ze ook wel in ogenschijnlijk droge, dorre terreinen, waar de algerijnse zandloper, *Psammodromus algirus*, en de berberskink, *Eumeces schneideri algeriensis*, veel voorkwamen. Maar hier leefden ze dan ook alleen in de diepe vochtige groeven van stroompjes. De populatiedichtheid was erg groot: na elke paar meter wandelen een exemplaar.

HET UITERLIJK

De hagedissen uit Afrika zijn wat kleiner dan de nominaatvorm, waarvan ze zich onderscheiden doordat de nominaatvorm tien lengterijen ventralia (buikschilden) heeft, *Lacerta l. pater* slechts acht, waarvan de

Fig. 1. *Lacerta lepida pater*. ♂. Foto: Langerwerf.

twee buitenste klein. De mannetjes zijn zachtgroen met lengterijen blauwe vlekken op de flanken, ze hebben grotere koppen. De wijfjes zijn meer bruingroen met oogvlekken.

HET TERRARIUM

Deze grote hagedissen deden het uitstekend in een als terrarium ingerichte serre met een oppervlak van 50 m², later ingekort tot 30 m². De serre was dicht begroeid met struiken als oleander, yucca, banaan, suikerriet, eucalyptus en dergelijke. Toch bleef er een flink aantal zonnige plaatsen over. Jammer was, dat de dieren ook na jaren erg schuw bleven, zodat men ze moest besluipen om ze te zien.

In de zomer ging het glas op het zuiden eruit, zodat de dieren ook konden zonnen in direkt zonlicht. In de winter werd een ononderbroken winterslaap gehouden van november tot februari, waarbij de temperatuur varieerde van 7 tot 14°C. Hiertoe groeven de dieren zich in, in het zand, in hollen van bijna een halve meter diepte met een ruimte op het eind.

Fig. 2. Een typisch biotoop van *Lacerta lepida pater* 80 km ten ZO van Féz. Foto: Langerwerf.

DE VOORTPLANTING

In maart begon de paring en zelfs dan waren de twee mannetjes die ik bij drie wijfjes hield tamelijk verdraagzaam. De wijfjes legden in juni-juli-augustus om de drie weken een legsel van bijna altijd tien eitjes, zodat er per zomer door elk wijfje wel dertig tot veertig eieren werden afgezet. De meeste legsels, helaas niet alle, kon ik wel terugvinden omdat de hagedissen ze bijna altijd op dezelfde plaats begroeven, ongeveer 30 cm diep in een wat hoger liggende zandpartij.

De inkubatie duurde lang, wel drie maanden. Aanvankelijk lukte het niet de eieren dan uit te laten komen. Als ik in een zomer honderd eieren had, bleek dat daarvan negentig zich goed ontwikkelden tot het eind, om dan te sterven vlak voor het uit het ei komen. De broedtemperatuur bedroeg, zoals bij mij gebruikelijk, 25 - 30°C. Bij correspondentie met o.a. reptielehouders in Israël bleek dit probleem ook daar bekend. In de

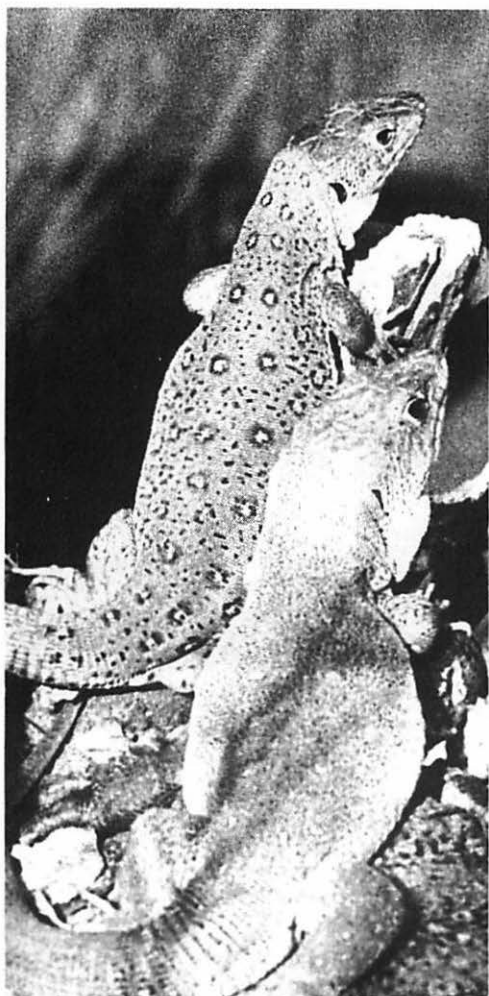

Fig. 3. *Lacerta lepida pater*. Boven ♀, onder ♂. Foto: Langerwerf.

overweging, dat een belangrijke faktor de voeding van het drachtige wijfje zou kunnen zijn, werd deze veranderd.

Ik had hagedissen gevoerd met allerlei insecten, bij gelegenheid jonge mussen en jonge ratten maar het hoofdbestanddeel van

het menu werd gevormd door huisjesslakken, die op de plaatsen in Marokko waar ik mijn dieren vond, veel voorkwamen. Ik had gehoord, dat drachtige wijfjes van deze soort zich vaak vergrijpen aan kleine hagedissen, en besloot de voeding met gewervelde dieren belangrijk uit te breiden. Daartoe legde ik een rattenkweek aan, en voerde de laatste zomer regelmatig met nestjonge ratten.

Voor het eerst sinds vier jaar is nu een volledig legsel van 10 eieren uitgekomen, terwijl er nog verschillende legfels in de broedbak liggen.

Ik meen, dat hiermee de theorie, dat de voeding van het moederdier van het grootst belang is, veel steun heeft gekregen.

SUMMARY

Five *Lacerta lepida pater* (2,3) from Morocco were kept in a terrarium with an exceptionally large surface (50 m², later 30 m²). During summer direct sunlight was provided. The animals came to reproduction, each female depositing about ten eggs three to four times per season. The eggs developed well, but did not hatch, unless the pregnant females were fed on new-born rats instead of the hitherto offered menu of insects, snails and occasionally small vertebrates.

The incubation time of the eggs was 3 months at a temperature of 25 - 30°C.

Literatuur:

- Klingelhöffer, Dr. W., 1957. Terrarienkunde, dritter Teil: Echsen, Alfred Kern, Stuttgart.
- Meeuwen, H. M. van, 1974. Een opmerkelijk dreigedrag van *Lacerta lepida pater* Lataste. *Lacerta* XXXII, 9-10, pp. 166-167.
- Stemler, Othmar, 1972. Herpetologische Beobachtungen in Marokko XIV Die gegend von Imi-n-Ifri (Haut-Atlas) *Aquaterra* 9 (5), pp. 56-60.